

نیازسنجی آموزشی

(الگوها و فنون)

سعید دلاور

یوسف بختیاری

صادق عبدی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	دلاور، سعید، ۱۳۷۵-
عنوان و نام پدید آور	:	Delavar, Saeid نیازسنجی آموزشی (الگوها و فنون) / سعید دلاور، یوسف بختیاری، صادق عبدی؛ ویراستار علمی زهرا نامداری.
مشخصات نشر	:	خراسان رضوی: انتشارات جالیز، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۷۰۳۵-۹۷-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	نیازسنجی
موضوع	:	Needs assessment
موضوع	:	نیازهای آموزشی - ارزشیابی
موضوع	:	Training needs-- Evaluation
موضوع	:	نظام‌های آموزشی - طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	:	Instructional systems -- Design
موضوع	:	آموزش حین خدمت
موضوع	:	Employees -- Training of
موضوع	:	آموزش حین خدمت - نیازسنجی
موضوع	:	-- Training of -- Needs assessment Employees
شناسه افزوده	:	بیاری، ۱۳۷۴-
شناسه افزوده	:	عبدی، صادق، ۳۳
شناسه افزوده	:	نامداری، زهرا، ۱۱- ویراستار
رده بندی کنگره	:	HN۲۹
رده بندی دیویی	:	۳۰۲/۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۱۱۰۱۵۷

شماره پروانه
انتشارات جالیز
۱۳۳۸۴

نیازسنجی آموزشی (الگوها و فنون)

مولفان: سعید دلاور، یوسف بختیاری، صادق عبدی

ناشر: نشر جالیز

چاپ: بهار ۱۳۹۹ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۰۲

قیمت: ۲۵۰.۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۳۵-۹۷-۱

طراح جلد: صالح مقدم

ویراستار علمی: زهرا نامداری

صفحه آرائی: محمد ناصر مرادپور

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد بلوار شهید رضوی روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی

فهرست مطالب

مقدمه	۹
نیاز	۱۰
۱- نیاز به عنوان فاصله بین وضع موجود و مطلوب	۱۱
۲- نیاز به عنوان یک خواست یا ترجیح	۱۲
۳- نیاز به عنوان یک عیب یا کاستی	۱۲
۴- رویکرد ترکیبی یا جامع	۱۳
نیازسنجی	۱۳
نیازسنجی آموزشی	۱۵
اهمیت نیازسنجی	۱۸
اهداف نیازسنجی	۱۹
قلمرو نیازسنجی	۲۳
روش های نیازسنجی	۲۴
مراحل اجرای نیازسنجی	۲۶
اصول نیازسنجی	۲۷
انواع نیازسنجی	۳۰
نیازسنجی از لحاظ فاصله زمانی	۳۰
نیازسنجی بر حسب قلمرو نیازسنجی	۳۱
نیازسنجی بر حسب جهت گیری زمانی	۳۱
انواع نیازسنجی از نظر کاربرد (طبقه بندی انواع نیازسنجی از نظر راجرز کافمن)	۳۲
انواع نیازسنجی بر حسب منبع اقتدار نیازسنجی	۳۳
انواع نیازسنجی بر حسب مراحل برنامه ریزی	۳۴
الگوهای نیازسنجی	۳۵
الگوی کافمن و هرمن	۳۵
الگوی تحلیل وظیفه	۳۶
الگوی کلاین	۳۷
الگوهای نیازسنجی در سطح مدارس متوسطه	۳۸
الگوی سه بعدی فاوئر برای تشخیص نیازهای توسعه فردی	۳۹
الگوی نیازسنجی آموزشی مدیریت وود آل ونیستلی	۳۹
الگوی نیازسنجی اتحادیه نظام آموزشی	۴۱

۴۲	الگوی نانسی بلیر و رونالد لانگ برای نیازسنجی آموزشی کارکنان در سطح منطقه آموزشی
۴۳	مؤلفه‌های مهم فرایند نیازسنجی
۴۴	مراحل نیازسنجی
۴۷	الگوی آموزشی ضمن خدمت
۴۸	فنون نیازسنجی آموزشی
۴۹	۱- فن دلفی
۵۲	۲- فن فیش باول
۵۳	۳- فن تل استار
۵۳	۴- فن بارش فکری
۵۴	۵- تجزیه و تحلیل شغل
۵۴	سطوح انجام نیازسنجی
۵۶	رویکرد های آموزش و ضرورت توجه به توانمندی یا شایستگی در آموزش
۵۸	تاریخچه آموزش مبتنی بر صلاحیت
۵۹	آموزش مبتنی بر صلاحیت چیست
۶۰	حقیقت برنامه درسی مبتنی بر صلاحیت
۶۳	مراحل تدوین برنامه درسی بر اساس صلاحیت
۷۰	تعیین صلاحیت ها از دیدگاه‌های مختلف
۷۲	نیاز، عرضه، تقاضا
۷۲	منابع نیازهای آموزشی
۷۴	طبقه بندی نیازهای آموزشی
۷۴	۱- نیازهای آموزشی سازمانی و فردی
۷۵	۲- طبقه بندی بویدل
۷۵	الف- نیازهای آموزشی سازمانی:
۷۶	ب- نیازهای آموزشی حرفه‌ای:
۷۶	۳- نیازهای آموزشی فردی
۸۳	مدل مماس، مدل پیشنهادی برای نیازسنجی آموزشی
۸۵	الف- نیاز آموزشی
۸۵	۱. مفهوم
۸۶	۲. ضرورت ارزیابی نیازهای آموزشی نیروی انسانی در سازمان‌های دولتی
۸۷	۳. مراحل ارزیابی نیازها
۸۷	مرحله اول: تجزیه و تحلیل شکاف بین وضعیت موجود وضعیت مطلوب

مرحله دوم: شناسایی اولویت ها و ضرورت ها	۸۸
مرحله سوم: شناسایی علت مشکلات عملکردی، تهدیدات و فرصت ها	۸۸
مرحله چهارم: شناسایی راه حل های ممکن و فرصت های رشد	۸۹
۴. چگونگی تعیین نیازهای آموزشی	۸۹
کلیات اجرای مدل مماس	۸۹
ساختار و مراحل اجرای مدل مماس:	۹۰
مراحل اجرای مدل مماس	۹۱
مزایای مدل	۹۶
تعیین اعتبار مدل	۹۷
نتیجه گیری و پیشنهادها	۹۸
منابع و مأخذ	۱۰۰

مقدمه

یکی از مقدماتی‌ترین فعالیت‌ها در اغلب الگوهای آموزشی تعیین نیازهاست. هر آموزش باید پاسخگوی یک سلسله نیاز باشد که در صورت اجرای صحیح آموزشی آن نیاز رفع می‌شود؛ بنابراین نیازها توجیه‌کننده انواع آموزشی اند (فردانسی، ۱۳۷۳، ص ۵۴)

نیازسنجی در حقیقت یکی از مراحل مهم و اساسی است زیرا فقط با شناخت دقیق نیازهای آموزشی محورهای اساسی برنامه آموزشی خدمت معین می‌شود (فتحی، ۱۳۸۶، ص ۹۹)

آموزش نیروی انسانی مانند هر فعالیت سازمانی دیگر مستلزم برنامه‌ریزی صحیح و اصولی است. از فرایند مشخص پیروی می‌کند؛ بنابراین هر گونه آموزش مستلزم وجود یک طرح مطالعاتی از نوع نیازسنجی است تا مشخص شود که آموزش‌ها باید بر چه محورهای متمرکز باشد و چه مسائل و مشکلاتی و خلاءهایی وجود دارد (سلیمانی، ۱۳۸۵، ص ۱۰)

آن چه یک نیاز آموزشی را تشکیل می‌شود به ارزش‌های فردی وابسته است و تشخیص این نیازها به دیدگاه‌های ارزشی فرد مرتبط است که از طریق سنجش مشخص می‌شود (ملکی، ۱۳۸۱، ص ۷۳).